

ΑΙ Ξ Η Μ Η

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1952

Α Ι Ξ Ω Ν Η

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Συνδρομή ἑτησία Ἑσωτερικοῦ δραχ. 60.000—Ἐξωτερικοῦ Δολλ. 5—

Διὰ τὴν Αἴγυπτον Λιρ. Αἴγυπ. 2.—Τιμὴ ἑκάστου τεύχους δραχ. 5.000

Τόμος Β', Ἀριθ. φύλλου 13 — 14

Διὰ τὰ χειρόγραφα καὶ ὅτι ἐνδιαφέρει τὴν σύνταξιν τοῦ περιοδικοῦ πρὸς τὴν «ἐπιτροπὴν ἐκδόσεως» ὁδὸς Νίκης 20 Τηλέφ. 24.106. Ἐμβάσματα καὶ συνδρομαὶ διὰ τὸ περιοδικὸν πρέπει νὰ ἀποστέλλωνται πρὸς τὴν δίδα Ἀντωνίαν Κουρμπούζου ὁδὸς Νίκης 20 Ἀθῆναι. Διὰ πληροφορίας καὶ κάθε τι σχετικὸν μὲ τὴν διεκπεραίωσιν τοῦ περιοδικοῦ πρὸς τὸν κ. Γεώργιον Κανδρεβιώτην ὁδὸς Νίκης 20 — Τηλέφ. 20.149 Ἀθῆναι

Αἴξων—Αἴξωνεια—Αἴξωνή

ΠΕΡΙ τοῦ ὀνόματος τοῦ δήμου, ὅστις καλεῖται *Αἴξωνή* (τῆς Κεκροπίδος φυλῆς παρὰ τὸν Ὑμηττόν¹), ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἐξῆς πρὸς διαφώτισιν τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ.

Ἦ ὄνομα καὶ παράγωγα αὐτοῦ: *Αἴξωνή* ἢ *Αἴξωνητς* ἢ (πληθ.) *Αἴξωνης* (δῆμος), *Αἴξωνεύς* (πληθ. *Αἴξωνης* [ἀττ.], *Αἴξωνεῖς*²), *Αἴξωνίς*, ἄπιος. *Αἴξωνῆσι(ν)*, *Αἴξωνῆθεν*, *Αἴξωνάδε* καὶ *Αἴξώναζε*, ἐπίθ. *αἴξωνικός*, οὖσ. *αἴξωνεῖα*, ἡμ. *αἴξωνεύομαι*. Πβ. Χ. Χαριτωνίδην, περιοδ. *Αἴξωνή* 1 (1950-51) σ. 129—130.

Περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ὀνόματος *Αἴξωνή* ἐγράφησαν ἤδη τὰ ἐξῆς:

1. Παρ' Εὐσταθίῳ (πβ. Pape—Benseler (Wörterb. griech. Eigenn. Γ' ἔκδ.) λέγεται, ὅτι ὁ δῆμος *Αἴξωνή* ὀνομάσθη ἀπὸ ἥρωος, ὅστις ἐκαλεῖτο *Αἴξων*.

Ὁ συσχετισμὸς οὗτος εἶναι ὅλως πρόχειρος· ἥρωος *Αἴξων—Αἴξωνή*: οὐδὲν ὅμοιον προσκομίζεται πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης. Πβ. περὶ τούτου καὶ κατωτέρω.

2. Ὁ Pape—Benseler, W G E. μεταφράζων Reichenhall συνάπτει προφανῶς πρὸς τὸ ῥῆμα *ἀέξω*, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς παρατηρήσεως αὐτοῦ ἐν λ. *Αἴξων*, ἣν μεταφράζει *Helferich*, διότι νομίζει, ὅτι αὕτη προῆλθε δηθεν ἐκ τῆς μετοχῆς *ἀέξων*.

Τοῦτο δὲν δεχόμεθα, διότι ἐκ τοῦ *ἀέξων* κατὰ τοὺς νόμους τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης δὲν δύναται νὰ προέλθῃ τὸ *Αἴξων*· ὄφειλε τοῦλάχιστον ὁ Pape—Benseler νὰ προσαγάγῃ ὅμοιον παράδειγμα.

Ὅμοιος πλανᾶται ὁ αὐτὸς ἐν τῇ ἐρμηνεύῃ τοῦ τοπωνυμίου *Αἴξωνεια* (ἰδ. κατωτ.), ὅπερ μεταφράζει *Reichenberg*· προφανῶς συνάπτει αὐτὸ πρὸς τὸ *ἀέξων* (-*Αἴξων*): κατ' ἐμὲ ὄφειλε νὰ μεταφράσῃ: *Aixonsberg* (ἰδ. κατωτ.).

3. Παρὰ Pauly—Wissowa R. E. ἐν λ. *Aixone* οὐδὲν λέγεται περὶ τοῦ ἐτύμου, ἐνῶ ἄλλων ὁμοίων τοπωνυμίων ἐξετάζεται ἡ ἐτυμολογικὴ ἀρχή.

* * *

Μετὰ τὰ εἰρημένα προβαίνω εἰς ἀνάπτυξιν τῆς ἐμῆς ἐτυμολογίας.

Ἐπειδὴ διὰ τὴν κατάληξιν τὸ ὄνομα δὲν δύναται νὰ εἶναι προελληνικὸν (πβ. προελληνικά τοπωνύμια ἐν τῇ Ἀττικῇ Ὑμητιός, Λυκαβητιός, Ἀρδητιός, Προβάλινθος κ. ἄ.), θὰ ἠδύνατό τις νὰ νομίσῃ, ὅτι δυνάμεθα νὰ συνάψωμεν αὐτὸ πρὸς τὸ οὐσιαστικὸν *αἴξ*· ἀλλὰ τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν, διότι ὄφειλε νὰ σχηματισθῇ ἐκ τοῦ θέματος *αἴγ*—: πβ. *Αἴγαῖον* (*αἴγες*=μεγάλα κύματα), *Αἴγων*, *Αἴγεύς*, *Αἴγητς* κ. ἄ.

1. Περὶ τῶν ὀρίων τοῦ δήμου τούτου πβ. Ἀ. Ἀ. Παπαγιαννόπουλον—Παλαιόν, περιοδ. *Αἴξωνή* 1 (1950—51) σ. 10—12.

2. Τὸ δημοτικὸν εἶναι: *Αἴξωνεύς* ἢ ὁ δεινα *ἔξ Αἴξωνέων* ἢ *Αἴξωνῆθεν*, ἢ ὁ δεινα *τῶν δῆμων Αἴξωνῆθεν* (πβ. Κ. Κόντον, Ἀθηνᾶ 4 [1892] σ. 157 κ. ἐ.), θηλ. *Αἴξωνίς*.

Τὸ ὄνομα ὡς ἑλληνικὸν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ συγγενὲς πρὸς τὸ τοπωνύμιον *Αἰζώνεια*: οὕτω καλεῖται πόλις ἐν τῇ θεσσαλικῇ Μαγνησίᾳ (τὸ ἐθνικὸν *Αἰζωνεύς*).

Καθ' ἡμᾶς ἡ πόλις Αἰζώνεια ὠνομάσθη ἀπὸ *ναοῦ θεοῦ* Αἰξωνος³, ὅστις παρ' Εὐσταθίου (πβ. ἄνωτ.) μαρτυρεῖται ὡς *ἤρω*⁴ πβ. τοπωνύμια ἀπὸ ναῶν θεῶν: *Κάλαυρος* (Ποσειδῶν)—*Καλαύρεια* (ἐνν. γῆ), *Ἀκάδημος* (Ἀπόλλων)—*Ἀκαδήμεια* (καὶ *Ἐχεδάμεια* [*Ἐκαδήμεια*], πόλις τῆς Φωκίδος)⁵.

Ἡ μόνη δυσκολία, ἣτις κωλύει ἡμᾶς νὰ δεχθῶμεν τὸν συσχετισμὸν τοῦ *Αἰζωνῆ* πρὸς τὸ *Αἰζώνεια*, εἶναι ὁ τονισμός.

Ἄλλὰ πιθανώτατα ὁ ἀρχικὸς τονισμὸς ἦτο **Αἰζώνη*: πβ. *Ξυπέτη* καὶ *Ξυπετή* (δῆμος ἐν τῇ Ἀττικῇ), *Πεντέλη* καὶ *Πεντελή* (δῆμος ἐν τῇ Ἀττικῇ), *Ἀγρούλη* καὶ *Ἀγρουλή* (δῆμος ἐν τῇ Ἀττικῇ).

Τὸ **Αἰζώνη* κάλλιστα ἠδύνατο νὰ προέλθῃ ἀπὸ τοῦ *Αἰζώνεια*: πβ. *Πεντέλεια* (ὄρος ἐν Ἀρκαδίᾳ)—*Πεντέλη*, (*Πέλοπες* [: κατ' ἐμὲ προϊστορικὸν ἑλληνικὸν φῦλον]—*πελόπειος*—) *Πελοπεία* (πόλις ἐν Λυδίᾳ)—*Πελόπη* (τοπωνύμιον ἐν Λυδίᾳ), *Αἰγώνεια* καὶ *Αἰγώνη* (πόλις ἐν Θεσσαλίᾳ), *Αἰγιάλεια*—*Αἰγιάλη*, *Ἐρμιόμεια* (*Ἐρμιῶν*—πιθανῶς Ἐρμῆς πβ. O. Gruppe, Griechische Mythologie, München 1906, σ. 1319,0)—*Ἐρμιόνη*⁶, (*Πηνελόπες* [: κατ' ἐμὲ προϊστορικὸν ἑλληνικὸν φῦλον]—*πηνελόπειος*—) *Πηνελόπεια*—*Πηνελόπη*, *Μήδεια*—*Μήδη* (ὑποκοριστικά).

Ἡ μετακίνησις τοῦ τόνου (**Αἰζώνη*—*Αἰζωνῆ*) ἐγένετο βεβαίως κατ' ἀναλογίαν: πβ. (*Ξυπέτη*—) *Ξυπετή* (πβ. ἄνωτ.), *Ἀλωπεκή*, *Πεντελή*, *Ἀγρουλή* (ὀνόματα δῆμων ἐν τῇ Ἀττικῇ).

Ὡς ἄνωτέρω εἶπομεν, ἡμεῖς δεχόμεθα, ὅτι τὸ *Αἰζώνεια* προῆλθεν ἀπὸ ναοῦ θεοῦ Αἰξωνος (πβ. *Κάλαυρος*—*Καλαύρεια* ἰδ. ἄνωτ.).

Νῦν ἐρωτᾶται: πόθεν τὸ ὄνομα *Αἰξων*; Πρὸς τὸ *αἰξ* δὲν δύναται νὰ συναφθῆ, διότι ὄφειλε νὰ εἶναι *Αἰγων*⁷ (τὸ ὄνομα τοῦτο μαρτυρεῖται): καθ' ἡμᾶς εἶναι ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀγνώστου ἀρχῆς τὸ ὄνομα *Αἰξων*.

Κατὰ τὰ εἰρημένα ἡ *Αἰζωνῆ* ὠνομάσθη ἀπὸ ναοῦ τοῦ θεοῦ Αἰξωνος, ἂν βεβαίως δεχθῶμεν, ὅτι τοῦ τύπου *Αἰζωνῆ*, προηγῆθη τύπος **Αἰζώνη* (—*Αἰζώνεια*). Τοῦτο ἡμεῖς θεωροῦμεν πιθανώτατον.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Χ. ΧΑΤΖΗΣ

Τακτ. Καθηγητῆς τοῦ Ἀθηνῶν Πανεπιστημίου

3. Οὐχὶ ἀπλῶς ἀπὸ θεοῦ Αἰξωνος! Πβ. *Ἀθήνη* = 1. θεά, 2. ναὸς καὶ 3. πόλις πβ. Ἀ. Χατζῆν, Ἐπιστ. Ἐπετ. Φιλοσ. Σχολ. Πανεπ. Ἀθην. 1935—1936 σ. 135, 5.

4. Ὁμοίως τὸν Ἀκάδημον πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἀρχαῖαι πηγαὶ καλοῦσιν ἤρωα, ἐνῶ ἦτο θεός, ὡς ἀπέδειξα πβ. Ἀ. Χατζῆν, Ἀκάδημος (Ἀπόλλων)—Ἀκαδήμεια: La Croix 1(1947) σ. 114 κ. ε.

5. Πβ. Ἀ. Χατζῆν, ε. ἀ. σ. 115 κ. ε.

6. Περὶ τούτου θὰ διαλάβω προσεχῶς ἐν τῷ περιοδικῷ «Πολέμων».

7. Περὶ τοῦ ἄλωπεκῆ—ἄλωπεκῆ πβ. Χ. Χατζῆν ἰδ. ἄνωτ., ε. ἀ. σ. 129. Ἡμεῖς ἐρμηνεύομεν τὸ τοπωνύμιον ὡς ἐξῆς: *ἄλωπέκειος* (πβ. ἵππος—ἵππειος κ. ἄ.)—**Ἀλωπέκεια* (τὸ ὄνομα τῆς νήσου *Ἀλωπεκία* ἀντὶ *Ἀλωπέκεια* ὀφείλεται κατ' ἐμὲ εἰς ἰωτακισμὸν πβ. *Ἀκαδημείας*—*Ἀκαδημίας*)—**Ἀλωπέκη*—**Ἀλωπεκή* τὸ ὄνομα τοῦ δέρματος (*ἄλωπεκῆ*) ἐρμηνεύομεν ὡς ἐξῆς: ἰων. *ἄλωπέκος* [= ἄττ. *ἄλωπέκειος*—θηλ. *ἄλωπεκή*—ἄττ. συννηρ. *ἄλωπεκῆ* (ἐνν. δορά). Κατὰ ταῦτα ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν, ὅτι τὸ ἐμπόριον τῶν δερμάτων ἐν τῇ Ἀττικῇ ἦσκον Ἴωνες. Ἀνάλογον παρετήρησα καὶ περὶ τῆς λ. *δοάμινθος* (Ἐπιστ. Ἐπετ. Φιλοσ. Σχολ. Πανεπ. Ἀθην. 1935—1936 σ. 128 καὶ τῶν (ἰων.) τοπωνυμίων *Πειραιεὺς* καὶ *Μουνιχία* (Ἀρχ. Ἐφημ. 1938 σ. 61 κ. ε.).

8. Πβ. ἄνωτέρω, ὅσα εἶπον περὶ τοῦ *αἰξ*—*Αἰζωνῆ*.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΙΞΩΝΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Ο,ΤΙ ξεχωρίζει τις προθέσεις τοῦ προκειμένου συνοικισμού ἀπὸ τοὺς ἄλλους, εἶναι πῶς τοῦτος μαζί με τὴν πλήρωση τῶν στεγαστικῶν ἀναγκῶν τῶν ἐταίρων του—καὶ πρώτιστα μεταξύ αὐτῶν τῶν ἀπορώτερων—ἔταξε στὸν ἑαυτό του τὸ ἠθικὸ χρέος μιᾶς κοινωνικῆς καὶ γενικώτερα μιᾶς πνευματικῆς δράσεως, ἀνταποκρινομένων σὲ θεμελιακὰς ἀνάγκες τῆς νεοελληνικῆς ζωῆς.

Τὸ ὅτι στὴ συνείδηση τῶν πρωτεργατῶν αὐτῆς τῆς οἰκίσεως τὸ αἴτημα τῆς μορφῆς, μόνης ἱκανῆς νὰ ἐκφράσῃ τοὺς σκοποὺς τούτους καὶ νὰ τοὺς δικαιώσῃ θεωρήθηκε ταυτόσημο με αὐτοὺς τοὺς ἴδιους, εἶναι αὐτονόητο.

Σύμφωνα με τὸ πνεῦμα τοῦτο ἡ πλήρωση τῶν οἰκιστικῶν ἀναγκῶν δὲν ὤφειλε νὰ ἀντιμετωπισθῆ—ἀντίθετα παρ' ὅ,τι συνήθως γίνεται γύρω μας—σὰν ἕνα πρόβλημα στενὰ τεχνικὸ μιᾶς ἐξ' ἴσου στενὰ ὠφελιμιστικῆς σκοπιμότητος, ἀδιάφορης πρὸς τὰ ἀπαράβατα αἰτήματα τοῦ πνεύματος, μὰ πῶς τόσο οἱ ὑλικὲς ἀνάγκες ὅσο καὶ οἱ πνευματικῆς, θὰ ὤφειλε νὰ βροῦνε μιὰν ἔγκυρη καὶ ἀντάξια τῆς ἱερότητάς των ἔκφραση: καὶ ὅτι ἀκόμα ὅλοι οἱ ἄλλοι πνευματικοὶ σκοποὶ ὤφειλε νὰ καταξιωθοῦν με τὴν τέχνη. Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ ποῦμε πῶς ὅλη τούτη ἡ αἰσθητικὴ ζήτηση θάταν ἄκυρη ἂν τῆς ἔλειπε τὸ ἠθικὸ περιεχόμενο.

Ἄλλὰ ἡ καταξίωση αὐτὴ πῶς θὰ γίνῃ στοὺς χαλεποὺς τούτους χρόνους, ὅπου ἡ *ὠφέλεια* εἶναι τὸ μέγα εἶδωλό τους καὶ πού γι' αὐτὸ ἡ μυστικὴ βούληση τοῦ Θεοῦ φαίνεται ν' ἀντιστέκεται στὴν πραγμάτωση μιᾶς γνήσιας πνευματικῆς μορφῆς;

Γιατὶ ἂν ἐξετάσουμε μιὰ μιὰ, αὐτὲς τὶς ἰδεολογίες ποὺ κινοῦνται σύγχρονα ὀλόγυρά μας, γιὰ νὰ βροῦμε ποιά θάταν ἴσως ἱκανὴ ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐπιτέλεση αὐτοῦ τοῦ ἔθλου, γρήγορα θὰ μᾶς ἔπιανε ἀποκαρδίωση.

Εἶναι φανερό π.χ. πῶς ὁ ρασιοναλισμὸς θὲ νάταν ἀπ' τὴ φύση του ἐχθρὸς σὲ μιὰ τέτοια ζήτηση. Ἀποβλέπει στὸ νὰ θεραπεύσῃ τὶς χρεῖες τὶς ἀνθρώπινες μ' ἕνα τρόπο στενὰ ὑλιστικὸ καὶ ἀγνοεῖ ὀλότελα τὸ πνεῦμα. Ξέρει πῶς ἡ πλήρωση τῶν ὑπερβατικῶν ἀξιῶν θ' ἀπαιτοῦσε ἀπὸ μέρος του τὴν καταβολὴ δυνάμεων στοχασμοῦ καὶ συναισθήματος, μιᾶς ἀένας ἀσκήσεως, μόνης ἱκανῆς νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὶς γραμμὲς καὶ τὰ σχήματα τὸ μυστικὸ τῆς ἔκφρασης. Καὶ τὴν καταβολὴ αὐτοῦ τοῦ πολὺπλευρου μόχθου ζητάει συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδητὰ νὰ τὴν ἀποφύγῃ. Δὲ δέχτηκε τὸ δόγμα τῆς λειτουργικῆς ἀλήθειας σὰν μιὰ πανάκεια ποὺ θεράπευε μονομῆς καὶ ριζικὰ τὶς παληὰς πλάνες; Κι' ἡ ρηχὴ καὶ στενὴ ἐρμηνεία ἀρχῶν

καθ' ἑαυτὲς σωστών, ὅπως π.χ. «ἡ κάτοψη γεννήτρια τοῦ ἔργου» δὲν τοῦ φάνηκε πῶς τὸν ἀπήλλαξε ἀπὸ τὸ σύνολο ἐκεῖνο τῶν ἐνεργειῶν, ποῦ ἀπ' ἀνάκαθεν ἦταν, εἶναι καὶ θάνατο πάντοτε ἡ οὐσία τῆς ἀρχιτεκτονικῆς δημιουργίας; Ἐννοῶ τὴ σύνθετη ἐκεῖνη θεώρηση τοῦ ἔργου ἀπὸ πλαστικὴν ἔποψη καὶ ἀκόμα ἐκεῖνη τὴν ὑπερβατικὴ ἐνέργεια ποῦ ἀποβλέπει ν' ἀναγάγη τὸ σχῆμα σὲ πολὺψυχο σύμβολο ζωῆς.

Μὰ ἐξορίζοντας ἐτοῦτος ἀπὸ τὴν ἀρχιτεκτονικὴ τὸ ὑψηλότερό της περιεχόμε- νο, τὴ μουσικὴ τῆς οὐσίας, τὴν ἀποξήρανε, ὅπως ἦταν ἐπόμενο ὀλότελα. Καὶ τὸ ἀνέ- ραστο τοῦτο ἰδεῶδες τὸ ἐπέβαλε στὴ συνειδηση τῶν διπλανῶν του δεσμεύοντας τὸ μέλλον γιὰ πάνω ἀπὸ 200 χρόνια, ὅσο κρατᾷ ἓνα οἰκοδόμημα.

Ὅσο γιὰ κείνους ποῦ πασχίζουν νὰ συγκαταμίξουν στὸ ἔργο τους καὶ τὸ συναισθηματικὸ στοιχεῖο, ἀντὶ ν' ἀποβλέπουν εἰς τὸ «κοινὸ» δηλ. τὸ καθολικὸ καὶ τὸ «κύριο» δηλ. τὸ οὐσιώδες, «ιδιάζουσι», μ' ἄλλους λόγους κλείνονται στὸ ἀτομικὸ τους ἔγῳ ἢ ἀντλοῦν ἀφιλοσόφητα ἀπὸ πηγῆς ἀλλότριες, ψευδαισθητικῆς κ' αὐτῆς, καὶ γι' αὐτὸ ἐφήμερες καὶ πᾶνε ἀπὸ τὴ μιὰ μορφή στὴν ἄλλη, γιὰτι καμμιὰ τους δὲν ἔχει ρίζες· καὶ ὑπάρχει μιὰ ρήση τοῦ Χριστοῦ ποῦ λέει:

«Ἐφήμεροί εἰσιν ὅσοι οὐκ ἔχουσι ρίζαν ἐν ἑαυτοῖς».

Γιὰ νᾶμαστε δίκαιοι πρέπει νὰ ἀναφέρουμε τὸν καλλίτερον ἀπ' ὅλους, αὐτὸν ποῦ ἔχοντας ἀσπασθεῖ τὰ ἰδεῶδη τῆς νέας τέχνης (ἀδιάφορο ἂν δὲν ἔχει κατεργασθεῖ μέσα του τὴν ἀναγκαῖα «ἀντίθεση» στὴ «θέση» τῆς), δουλεύει ὁμως μὲ φωτισμένο νοῦ στὶς ὑγιεῖς ἀρχῆς τῆς κ' ἀκόμα προικισμένος μὲ πλαστικὴ εὐαισθησία, καλαισθησία καὶ τάλαντο, ἀνταποκρίνεται στὸ αἴτημα τοῦ «ἐράσμιου» δηλ. τοῦ συναισθηματικοῦ, ποῦ εἶναι μιᾶς ἀναγκαιότητος ἀπαράβατης γιὰ κάθε καλλιτεχνικὴ δημιουργία.

Ὁ δρόμος ποῦ ἀκολουθεῖ αὐτὸς ποῦ ἀναφέραμε ἔχει πολλὰ τὰ κοινὰ μὲ τὸν δικὸ μας· ὁμολογῶ μάλιστα πῶς σὲ πολλὰ μπορεῖ νὰ μᾶς σταθῆ διδακτικὸς. Γιὰτι πειθαρχεῖ αὐστηρὰ στὶς ἀρχῆς του καὶ ἔχει ὀξὺ ὄμμα χάρις στὴν πείρα ποῦ ἔχει ἀποκομίσει ἀπὸ τὶς πλαστικῆς ζυμώσεις, ποῦ προκάλεσε τὸ κίνημα τῆς νέας τέχνης.

Δὲ νομίζω ὅτι μοῦ εἶναι ἐπιτρεπτό νὰ κάνω ἐδῶ τὴν κριτικὴ τοῦ δρόμου αὐτοῦ ποῦ θεωρῶ παράλληλο μὲ τὸν δικὸ μας, χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ μπορῆ νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν ἑαυτὸ του καὶ νὰ κάμῃ τὸν ἔλεγχον τοῦ δικοῦ μας. Σωστότερο θεωρῶ ἐδῶ ν' ἀναπτύξω καθ' ἑαυτῆς τὶς ἀρχῆς ποῦ πρεσβεύουμε καὶ ποῦ μποροῦνε, καθὼς πιστεύω, νὰ μᾶς προφυλάξουν ἀπὸ τὶς πλάνες τοῦ καιροῦ μας.

Τὶς ἀρχῆς τοῦτες ποῦ ἄλλοι σοφώτεροί μας τὶς διδάξαν — ἂν καὶ ἡ ἀλήθεια τοὺς ἐλάνθανε πάντα μέσα μας — δὲν εἶναι βέβαια πρώτη φορά ποῦ τὶς ἀναφέρω· τόσο συχνὰ μάλιστα τὸ ἔκανα, ὥστε κάποτε νὰ φοβᾶμαι μήπως ἡ τόση ἐμμονή μου σ' αὐτῆς εἶναι σημεῖο κάποιος δικιάς μου ἔλλειψης.

Ὅμως στοχάζουμαι πόσο εἶναι θεμελιακῆς γιὰ τὴ ζωὴ μας καὶ πόσα ἐχέγυα ἀλήθειας μᾶς προσφέρουν, ὥστε ποτὲ νὰ μὴν εἶναι ἀρκετὴ ἢ προσπάθειά μας νὰ βαθαίνουμε ὀλοένα τὸ νόημά τους, καὶ νὰ τὶς στοχαζόμεστε ἀκατάπαυστα, θεω- ρώντας τὶς σὰν ἓνα ἀλάθευτο γνώμονα τῆς πορείας μας. Ἐγὼ τουλάχιστο δὲ θὰ κουρασθῶ ποτὲ νὰ τὶς διδάσκω καὶ νὰ τὶς ἐπαναλαμβάνω, χωρὶς ποτὲ νὰ αἰσθάνου- μαι ὅτι λέω τὰ ἴδια πράγματα· τόσο μοῦ φαίνεται ζωντανὴ καὶ καινούργια κάθε φορά ἡ ἀλήθεια τῶν λόγων αὐτῶν:

1. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ὅπως κάθε ποίηση, δὲν εἶναι μιὰ ἐνεργητικότητα ἀποκομμένη ἀπὸ τὴ σύνολη πνευματικὴτητα καὶ ποῦ μπορεῖ γι' αὐτὸ νὰ προάγεται μόνο μέσα στὰ στενὰ ὄρια τῆς περιοχῆς τῆς. Ἡ καταβολὴ τῆς ἰδιαίτερης γιὰ κάθε τέχνη μελέτης καὶ πολύμοχθης ἀσκήσης εἶναι αὐτονόητη. Μὰ τὸ πνεῦμα τῆς τὸ καθορίζει καὶ τὸ κυβερνάει ἡ κοσμοθεωρητικὴ σύλληψη ποῦ ἔχει καταρτίσει ὁ καλλιτέχνης μέσα του. Ἡ Τέχνη μ' ἄλλους λόγους, εἶναι ὁμολογη τῶν ἀνθρώπων (ἰδεωδῶν¹⁾).

2. Ἄν ὕπατος νόμος τῆς ζωῆς τοῦ πνεύματος εἶναι νὰ σβύσουμε τὴν προσωπικότητά μας γιὰ χάρι τῆς ἀντικειμενικῆς ἀλήθειας, ἐπόμενο εἶναι πῶς θεμε- λιακὸς κανὼνας κάθε δημιουργίας πρέπει νᾶναι ἡ ὑπακοὴ στοὺς νόμους ποῦ κυβερ- νᾶνε τὸ σύμπαν, ὑπακοὴ ποῦ βέβαια δὲν πρέπει νὰ τὴν πάρουμε σὰν μιὰ στάση παθητικὴ, μ' ἀντίθετα ἐνεργὸ καὶ προϋποθέτουσα τὴν ἐγρήγορη ὄλων ἀνεξαι- ρετα τῶν δυνάμεων τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς κ' ἀνάμεσα σ' αὐτῆς κ' αὐτῆς τῆς θεϊκῆς μανίας ποῦ, ὅπως λέει ὁ Πλάτων κάνει ἐκείνους ποῦ κατέχονται ἀπ' αὐτὴν νὰ μπο- ροῦν νὰ ἐπισκιάσουν τὴν ποίηση τῶν σωφρονούντων²⁾).

Γιὰτι ἡ μανία εἶναι ἰκανὴ νὰ ἐρμηνεύσῃ σωστά τοὺς νόμους ποῦ εἶπαμε καὶ νὰ ἐπιτελέσῃ ὅτι ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ «περισκεμμένη» ἐνέργεια δὲν φθάνουν νὰ πραγμα- τώσουν. Γιὰ τούτῃ τὴ συμμετοχὴ στὸ δημιουργικὸ ἔργο τοῦ συνόλου τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, συνειδητῶν καὶ ἀσυνειδητῶν, δὲν μᾶς μιλάει ἐπίσης τὸ τριπλὸ ἐκεῖνο αἴτημα τοῦ Δελφικοῦ Λόγου «τοῦ προνοητικοῦ, τοῦ ἐπιστρεπτικοῦ καὶ τοῦ ἐράσμιου;»³⁾ Τὶ ἄλλο λέει τὸ αἴτημα τοῦτο παρὰ ὅτι τὸ νοητικὸ πρέπει νὰ συντεθῆ ἀντιθετικὰ μὲ τὸ ἐράσμιο δηλ. μὲ τὸ συναισθηματικὸ καὶ πῶς ἡ προνοητικὴ ἐνέργεια πρέπει νὰ συντεθῆ μὲ τὴν ἀντίθεσή της, τὴν ἀναδρομικὴ, γιὰ νὰ κλείσῃ μέσα τῆς τὴν ἀλήθεια ποῦ τὸ περασμένο μᾶς κληροδότησε;

3. Πραγματικὰ ὅσο ἀποβλέπουμε στὸ οὐσιαστικὸ καὶ στὸ κύριο στὴ ζωὴ καὶ στὴ τέχνη μας τόσο ρίχνουμε ρίζες στὸ γνήσιο εἶναι μας, ἐξασφαλίζοντας ἔτσι τὴν πα- ραδοτικὴ συνέχεια.

Ἄλλοιῶς δουλεύουμε στὸ μεταβλητὸ καὶ τὸ ἐφήμερο, καὶ καταλύουμε ἔτσι τὴ σχέση τοῦ σήμερα καὶ τοῦ αὔριο μὲ τὸ χτές, δηλ. τὴν ἱστορικὴ μας μνήμη.

4. Ἡ ἐπιτέλεση τῆς ἰδιαίτερης ἔκφρασης μιᾶς ἐθνότητος συμβολίζει τὴν ὑψηλὴ καὶ σεβάσμιαν ἀρχὴ τῆς «βασικῆς αὐτονομίας κάθε ψυχῆς, ψυχῆς ἀτόμου ἢ λαοῦ». Καὶ στὴν περίπτωσιν τὴ δικιά μας ἡ ἐλληνικότητα δὲν μπορεῖ νὰ προκύψῃ παρ' ὡς καρπὸς ἐνὸς πολυώδυνου ἄθλου, «τοῦ μεγάλου ἄθλου νὰ μεταξιώσουμε μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὴν τέχνη μας τὰ σπέρματα τῆς οὐσίας τῆς ἐλληνικῆς ποῦ ἡ λαϊκὴ βίωση κλεί- νει μέσα της»⁴⁾.

Δ. ΠΙΚΙΩΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου Ἀθηνῶν

1) Ὅρθα εἶπε ὁ Καρριέρ ὅτι οἱ ἀνθρώπινες ἀρετῆς εἶναι οἱ καλλιτεχνικῆς ἀρετῆς.

2) Ὅς δ' ἂν, ἄνευ μανίας Μουσῶν ἐπὶ ποιητικῆς θύρας ἀφίκηται πεισθεὶς ὡς ἄρα ἐκ τέχνης ἰκανὸς ποιητῆς ἐσόμενος, ἀτελής αὐτὸς τε καὶ ἡ ποίησις ὑπὸ τῆς τῶν μαινομένων ἢ τοῦ σωφρονούντος ἠφανίσθη.

3) Ἄγγ. Σικελιανός.

4) Γ. Θεοδωρακόπουλος.

ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΑΙΞΩΝΗΣ

ΜΟΡΦΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Η ΠΕΡΙΟΧΗ.— Η περιοχή της Αίξωνης εκτείνεται επάνω στα δυτικά κράσπεδα του Ύμηττου, πρὸς τ' ανατολικά της μεσογειακής λεωφόρου της Βουλιαγμένης, πού την χωρίζει από τον δήμο Γλυφάδας. Τὸ ρέμμα πού χωρίζει τὸν δήμο τοῦτον ἀπ' τὴ Βούλα ἀποτελεῖ τὸ μεσημβρινὸ ὄριο τῆς περιοχῆς· ἐνῶ ἕνα ἄλλο μεγαλύτερο καὶ βαθύτερο τὴν ὀρίζει ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ βορριᾶ.

Ἡ ἔκταση.— Ἡ ἔκταση τοῦ συνοικισμοῦ εἶναι περίπου 400 στρεμμάτων, ἀφοῦ ἀφαιρεθοῦν, οἱ πλαγιές καὶ τὰ λατομεῖα πού ὄλα μέλλουν νὰ δεντροφυτευθοῦν (στρεμ. 80).

Ἐμβαδὸν οἰκοπέδων.— Τὸ ἔμβαδὸν τῶν οἰκοπέδων ὑπολογίσθηκε σὲ 400 μ² ἢτοι 711, 11 π² (ἀναλογία τῶν πλευρῶν 1:1, 1:√φ, 1:√2, 1:φ, μ' ἐλάχιστο πλευρᾶς 15 μ).

Πλάτος δρόμων.— Τὸ πλάτος τῶν δρόμων ὠρίσθη, γιὰ μὲν τὶς κύριες ἀρτηρίες 12—14 μ., γιὰ δὲ τὶς δευτερεύουσες διπλῆς κυκλοφορίας 10 μ. καὶ μονῆς 6—8.

Στοιχεῖα πού ἐβάρυναν τὴν σύνθεση.— Ἡ ὑπαρξὴ μέσα στὴν περιοχή τοῦ οἰκισμοῦ λατομεῶν, καθὼς καὶ ἡ φύση καὶ ἡ διαμόρφωση τοῦ ἐδάφους σὲ μερικά μέρη, ἦσαν στοιχεῖα πού βάρυναν ὅπως ἦταν φυσικὸ στὴν πολεοδομικὴ σύνθεση. Πρὸς τὴ μεσημβρία ἡ φύση τοῦ ἐδάφους ἐπέτρεψε τὴν πραγμάτωση ἑνὸς συμμετρου σχήματος— πού ἀποτελεῖ τὸν κύριο πυρῆνα τῆς οἰκίσεως. Ἐπέβαλεν ὅμως ἀντίστροφα εἰς τὸ μεσαῖο τμήμα τοῦ συνοικισμοῦ— ὅπου ἡ καμπὴ τῆς λεωφόρου— ἕνα ἐξαιρετικὰ μικρὸ βάθος καὶ συνεπῶς μιὰ στένωση τοῦ σχήματος σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο.

Ἐξ ἄλλου πρὸς τὸ βορριᾶ, ἡ ἐδαφικὴ διαμόρφωση ἐπέτρεψε περισσότερο βάθος. Ἐνας περιφερειακὸς δρόμος συνενώνει τὰ δυὸ τμήματα τῆς οἰκίσεως.

Ζώνες πρασίνου.— Ζώνη πρασίνου εὗρους περίπου 80—100 μ. θέλει περιβάλλει τὸν οἰκισμό πρὸς τὶς ὑπώρειες τοῦ Ύμηττου.

Κι' ἐλπίζουμε πὼς ἡ δεντροφύτευση αὐτὴ θὰ περιλάβῃ μὲ τὸν καιρὸ ὅλη τὴν γύρω ἔκταση πρὸς τὰ ἀνάκνη.

Κοινόχρηστοι χώροι. Προορισμός.— Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς κοινόχρηστους χώρους, αὐτοὶ θὰ καταλάβουν ἔκταση ἀσύγκριτα μεγαλύτερη, παρὰ σ' ὁποιοδήποτε ἄλλον οἰκισμό. Τοῦτο εἶναι ἀπόρροια τῆς ἰδιαίτερης κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς δράσης τοῦ συνοικισμοῦ τούτου πού ἀποτελεῖ τὸν κεντρικώτερο σκοπὸ τοῦ προγράμματός του. Ὅσο στοὺς ἄλλους οἰκισμοὺς οἱ χώροι αὐτοὶ εἶναι ὡς νὰ συμπαραμαρτοῦν εἰς

τὴν ὅλην οἴκησιν περιοριζόμενοι εἰς τὸ ἐλάχιστο (γιὰ τὴ θεραπεία τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν καὶ ὡς ἕνα σημεῖο μιᾶς περιορισμένης ψυχαγωγίας), ἐδῶ θ' ἀποτελέσουν τὸν κύριο πυρῆνα γύρω στὸν ὁποῖο, ὡς πνευματικὴ τῆς Ἔστια θὰ διατεθῇ ἡ ὑπόλοιπη οἴκησιν.

Τὰ κοινόχρηστα κτίρια περιλαμβάνουν ἕνα Κέντρο πνευματικῶν σπουδῶν (μιὰ Ἔστια πνευματικῆς ἐπιστροφῆς ὅπως τὴν ἐννοοῦσε ὁ ποιητὴς Σικελιανός) καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἐποπτεία τῆς μιᾶς σχολῆς βιοτεχνίας ἱκανῆς νὰ συντηρήσῃ τὴν τέχνη τῆς παράδοσης καὶ μαζί νᾶρθῃ ἐπίκουρος στὴν οἰκονομία τῶν ἀπορώτερων τάξεων τοῦ οἰκισμοῦ. Στοιχειώδη συγκριτικὰ Μουσεῖα καὶ βιβλιοθήκες θ' ἀποτελέσουν τὰ διδακτικὰ ὄργανα τῆς μορφώσεως τοῦ κοινοῦ καὶ θὰ περιλαμβάνουν τὴν τέχνη τοῦ Λόγου, τῆς Μουσικῆς, τοῦ Θεάτρου, τοῦ χοροῦ, τῆς ἀρχιτεκτον. τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν καὶ τῆς βιοτεχνίας. Ἡ ὄλη τῶν συλλογῶν θὰ ἀναφέρεται κυριώτερα στὴν Ἑλληνικὴ παράδοση, ἀπ' τὶς ἀρχές τῆς ἕως τὴν σύγχρονη λαϊκὴ τέχνη καὶ ἀργότερα μὲ τὸν καιρὸ θὰ περιλάβῃ ἀντιπροσωπευτικὰ στοιχεῖα τῶν ἄλλων παραδόσεων, ὥστε οἱ συλλογές αὐτές νὰ ἀπεργάζονται τόσο τὴν Ἑλληνικὴ αὐτογνωσία ὅσο καὶ τὴν ἔννοια τοῦ ἐνιαίου τῶν παραδόσεων ὄλου τοῦ κόσμου.

Πὼς πρέπει νὰ ἐννοηθοῦν ἀπὸ ἀρχιτεκτονικὴ ἄποψη τὰ κτίσματα αὐτὰ θὰ τὸ ποῦμε, ὅταν θὰ μιλήσουμε γιὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ συνοικισμοῦ.

Τὸ πολεοδομικὸ σχέδιο.— Ἀνάγκη τῶρα νὰ ἐξετάσουμε τὸ ὑποβαλλόμενο πολεοδομικὸ σχέδιο καὶ τὶς προθέσεις πού τὸ ἐνέπνευσαν.

Τῶν προθέσεων αὐτῶν δὲν ἀποτελεῖ τὸ ὑποβαλλόμενο σχέδιο παρὰ μιὰ ξηρογραφία. Ἔχουμε μάλιστα τὴν ἐπίγνωση πὼς ὑπελείφθη ἀναμφισβήτητα ἀπὸ τὶς προθέσεις αὐτές, πού «κατὰ θεωρίαν» εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

Εἶναι ἀναμφισβήτητο πὼς ἡ ρασιοναλιστικὴ ἐπίλυση μιᾶς λειτουργίας δὲν συνεπάγει κατ' ἀπαράβατο κανόνα ἕνα σχῆμα «αἰσθητικὰ» ἀξιατό! Ὅτι μ' ἄλλους λόγους μπορεῖ νὰ παρουσιάζει μιὰ ἀπόλυτη ἐπ' ἄρκεια ὡς πρὸς τὴν ἀνταπόκρισίν του εἰς τὰ πρακτικὰ αἰτήματα τοῦ θέματος, χωρὶς ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ λόγου ν' ἀναδίνεται ἀναγκαῖα ἡ πνευματικὴ καὶ ἡ συναισθηματικὴ ἐκείνη ἔκφραση πού εἶναι ἡ οὐσία τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐνέργειας.

Τοῦτο συμβαίνει γιὰ τὴν ἐποχὴς, καθὼς καὶ τὰ ἄτομα, ὀρίζονται ἀπὸ ἕνα «ἐγγενές»—ἐμφυτο μ' ἄλλους λόγους σχῆμα—αἰσθητικῆς ἀξίας ἢ ἀπαξίας. Καὶ τὸ σχῆμα αὐτὸ, ἀδιάφορο ποιᾶς ποιότητος, ὀρίζει τὸ «περισκεμμένο» σχῆμα πού δίνουμε στὴ λύση. Ἀπὸ τὸ πρῶτο, τὸ ἐγγενές, ἐξαρτᾶται ἡ αἰσθητικὴ ἀξία τῆς λύσης. (πρβλ. αἰσθητικὴ ἀξία τοῦ Μινωϊκοῦ ἢ τοῦ Ἀρχαϊκοῦ σχήματος—προκειμένου γιὰ ἐποχὴς—ἢ τὴν «αἰσθητικὴ» τῆς γραμμῆς λ.χ. Picasso ἢ Klee ἢ Χαλεπᾶ προκειμένου γι' ἄτομα).

Τὴν ὑπέρβαση αὐτὴ τῆς συμβατικῆς σχηματικότητος, ἀδιάφορο ἂν τούτῃ ἔδω-σε μιὰ ἐπίλυση ἀπὸ μηχανικὴ ἄποψη ἄρτια, ἐπεζήτησε τοῦτο τὸ σχέδιο: κάτι ἀπὸ τὴν ἀστάθμητη καὶ ἄρρητη ἄρμονία πού ἀναδίνεται ἀπὸ τὶς κατόψεις—καὶ τὸ χῶρο—ἐποχῶν πού εἶχαν τὸ δῶρο, ἑνὸς σπέρματος αἰσθητικοῦ¹⁾. Προσπάθεια πού ἀποδείχθηκε ἀναμφισβήτητα ὑπέρτερη τῶν δυνάμεων μας.

1) Εἶτε εἶναι ἡ κάτοψη καρπὸς μιᾶς γεωμετρημένης ἀπὸ πρὶν συλλήψεως (πρβλ. κάτοψη Πριήνης, Περγάμου) ἢ ἀπαύγασμα μιᾶς βαθμιαίας προσαυξητικῆς ἐξελίξεως πού ἐγκλείει πολλὰ τυχαῖα καὶ μολοντοῦτο διέπεται μυστικὰ ἀπὸ ἕνα σχέδιο (Δῆλος κτλ.).

“Όπως και νάναι τὸ ὑποβαλλόμενον σχέδιον μπορεῖ ν’ ἀποτελέσῃ τὴν ἀρχικὴν βάση πού μορφολογούμενη κατάλληλα στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου, μπορεῖ ν’ ἀνταποκριθῆ εἰς τὰ αἰτήματα πού πρέπει νὰ παρουσιάζει, ὡς μιὰ βασικὴ «γεννήτρια» τοῦ χώρου, ὅπου μέλλουν νὰ στηθοῦν τὰ κτίσματα, κοινοτικά ἢ ἰδιωτικά.

Ἡ ἐπὶ μέρους μορφολόγησις.—Ἡ μορφολόγησις τούτῃ τόσο ὡς πρὸς τὰ ἐπὶ μέρους στοιχεῖα τῆς κατόψεως—χωρὶς βέβαια ν’ ἀλλοιωθοῦν οἱ γενικὲς τῆς γραμμῆς—ὅσο καὶ τῆς ἀνωδομῆς τῆς ἀφορᾷ τὰ ἐπόμενα σημεῖα:

Μορφολόγησις δρόμων.—Ἡ χάραξις τῶν δρόμων. Προκειμένου διὰ τοὺς κυρίους κυκλοφοριακοὺς δρόμους πρέπον ἢ καὶ ἀναπόφευκτον εἶναι νὰ προβλεφθοῦν πεζοδρόμια.

Τὸ δόδοστρωμα μπορεῖ νὰ ἔχη τὸ ἴδιον εὖρος καὶ νὰ κρατᾷ τὴν καμπυλότητα τῶν ὁρίων του, ἀλλ’ οἱ οἰκοδομικὲς γραμμὲς δὲν θὰ πρέπει ἀναγκαστικὰ νάναι παράλληλες πρὸς τὰ κράσπεδα ἀλλὰ νὰ συντίθεται ἀρμόδια—ἀλλὰ ποτὲ συστηματικὰ—ἢ ἀντίθεση τῶν εὐθύγραμμων ἢ τεθλασμένων γραμμῶν τῶν πρὸς τὴν καμπυλότητα τοῦ δρόμου. Τοῦτο, πού θάχει ὡς φυσικὸ ἐπακόλουθο τὴν ἀνισότητα τοῦ πλάτους τῶν πεζοδρομίων, θὰ προσδώσῃ—ὅν γίνεῖ εὐστοχόν—μιὰ ἁμορφὴ καὶ ἀναπάντεχη συναισθηματικὴτητα.

Τὸ διαφορετικὸ πλάτος τῶν πεζοδρομίων θὰ προσφέρῃ πολλὰς δυνατότητας σὲ μιὰ ἀκανόνιστη δενδροφύτευσις ἢ σὲ πρόβλημα κρηνῶν καὶ πεζουλιῶν κτλ σ’ ἀρμόδια μέρη πού θὰ προσδώσουν ποικιλία ἐναλλαγῶν ἀπαραίτητων γιὰ τὸν διαβάτη. Πραγματικὰ στοὺς περισσότερους συνοικισμοὺς ἢ παραλληλότητα κρασπέδων, περιφραγμάτων καὶ οἰκοδομῶν παρουσιάζει κάτι τὸ ἀσύνθετο.¹⁾

Ἐγώιστικὸς διαχωρισμὸς δρόμου καὶ ἰδιοκτησίας.—Ἐξ ἄλλου ὁ ἄτεγκτος καὶ ἐγώιστικὸς διαχωρισμὸς τοῦ δρόμου ἀπὸ τὴν ἰδιοκτησίαν ἀφήνει στὸν διαβάτη ἕνα αἴσθημα ἀποξένωσης.²⁾

Ἀρσὴ τοῦ κακοῦ. Αἰσθητικὴ συνένωσις τοῦ δρόμου μὲ τὴν ἰδιοκτησίαν.—Ἡ βαθεῖα ψυχολογικὴ ἀνάγκη ν’ ἄρουμε αὐτὸ τὸ συναισθηματικὸν καὶ μὲ κάθε τρόπο νὰ δέσουμε νοητὰ τὴν ἰδιοκτησίαν μὲ τὸν δρόμον, ἀποδίδοντας ἔτσι σ’ αὐτὸ ἕνα συναισθηματικὸν οἰκειότητος, μᾶς ἔκανε νὰ στοχαστοῦμε τρόπους πού θ’ ἀποκαθιστοῦσαν τὴν σχέσιν αὐτὴν μεταξὺ δρόμου καὶ σπιτιοῦ. Τέτοιοι τρόποι θὰ ἦσαν, ἂν λόγου χάρις ἢ ἰδιοκτησία ἢ ἕνα τμήμα τῆς τουλάχιστον, τὸ πρὸς τὸ δρόμον, ἔμεινε ἀπερίφρακτο ἢ χωριζόταν μ’ ἕνα χθαμαλὸν πεζοῦλι, ὡστε ὁ ὁδοιπόρος νὰ μπορῇ νὰ μῆ ἀνενόχλητα μέσα, νὰ ξεδιψᾷ μὲ τὸ νερὸ μιᾶς βρύσης ἢ νὰ ξαποστάσῃ στὴν σκιά ἑνὸς δένδρου· θὰ μποροῦσε ἀκόμα μὲ τρόπους ὀλότελα παραμελημένους—ἴσως γιὰ εἶναι πρωτόγονοι—(περιφράγματα ἀπὸ καλάμι ἢ ἄλλα δένδρα ἢ θάμνους, κλαδιὰ ἀπὸ ἴτιες ἢ πρίνους καὶ θυμάρια κτλ.) νὰ δημιουργηθῇ μιὰ ἐναλλαγὴ ἐντυπώσεων, ἱκανὴ νὰ χαρίσῃ στὸν διαβάτη ἕνα αἴσθημα τερπνότητος.

1) Στὴν ἀρχαιότητα πρέπει νὰ φαντασθοῦμε τὴν κανονικότητα τῶν δρόμων συντιθέμενη ἀντιθετικὰ πρὸς τὰ γεμᾶτα κίνησις σχήματα τῶν ἀρχαίων σπιτιῶν.

2) Εἶναι περίεργον πῶς δὲν αἰσθάνεται κανεὶς τὸ αἴσθημα τοῦτο ἀκόμα καὶ ὅταν ὁ δρόμος περνᾷ ἀπὸ περιτοιχισμένους ἰδιοκτησίας· ἀρκεῖ ἡ μορφὴ νάναι ἱκανὴ νὰ χαρίσῃ ἕνα ἀντιστάθμισμα αἰσθητικόν.

Αἰσθανόμεσθε μάλιστα μιὰν ἰδιαίτην χαρὰ ὅταν φθάνομε στὴν ἐξώπορτα πού μᾶς ἀφίνει νὰ ρίξουμε μιὰ ματιὰ στὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἰδιοκτησίας.

Πολὺ θὰ πρόσθετε στὴν γραφικότητα τῶν δρόμων ἂν ἡ τήρησις τοῦ ἴδιου εὖρους στὴν πρασιὰ μποροῦσε ν’ ἀρθῇ.

Ἄν εἴχαμε πεποιθήσιν ἐγκυρότητα μιᾶς αἰσθητικῆς πού θ’ ἀποφάσιζε νὰ τοποθετήσῃ τὰ σπίτια σὲ βάθος διάφορον, ἂν τοῦτο συνέτρεχε στὴν ἔξαρσιν τῆς συνθέσεώς των, ἢ αἰσθητικὴ αὐτὴ θάπρεπε νὰ μείνῃ ἀδέσμευτη ἀπὸ συμβατικοὺς κανόνες γιὰ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον τῆς.

Στὸ σημεῖον αὐτὸ πρέπει νὰ ποῦμε πῶς τέτοιαις προθέσεσις ἀπαιτοῦνε τὴν ἄρσιν τῶν συμβατικῶν κανονισμῶν πού ἀτυχῶς τοὺς ὑπαγόρευσαν οἱ συνθήκες τοῦ καιροῦ μας. Ἄλλὰ γιὰ τὴν ἀνάγκην τούτῃ μιᾶς ἀδέσμευτης ἀπὸ συμβατικοὺς ὁρους καλλιτεχνικῆς ἐνέργειας θὰ μιλήσω στὸ τέλος τούτου τοῦ ὑπομνήματος.

Αἰσθητικὴ συνένωσις τῶν ἰδιοκτησιῶν.—Ἐκεῖνο πού εἶπαμε γιὰ τὸν χωρισμὸν δρόμου καὶ ἰδιοκτησίας ἰσχύει καὶ γιὰ τοὺς μεσότοιχους πού χωρίζουν ἐγώιστικὰ τὴν μιὰ ἰδιοκτησίαν ἀπὸ τὴν ἄλλην.

Ὅταν τὰ σπίτια διέπονται ἀπὸ μιὰν αἰσθητικὴν ἄξιαν λόγου καὶ ὁμογενῆ τοῦ πνεῦμα αὐτοῦ τῆς ἐνότητος πού ἰδρύεται δὲν ἀνέχεται τὸν διαχωρισμὸν.

Ὅχι μόνον ὁ ἐλεύθερος χώρος ἐνὸς οἰκοπέδου ἀνήκει αἰσθητικὰ στὸν οἰκοδομητὴν, ἀλλὰ ὅλοι οἱ ὅμοιοι χώροι πρέπει ν’ ὀποτελοῦν ἕνα σύνολον πού νοητὰ θ’ ἀνήκει σὲ ὅλους. Αὐτὴ ἡ ἀκτινοβολία τῆς ἐνότητος εἶναι ἕνας ἀπαράβατος ὁρος τῆς ἀρμονικῆς οἰκίσεως. Οἱ μεσότοιχοι πρέπει ν’ ἀντικατασταθοῦν μὲ φράγματα πού τὸ εἶδος καὶ ἡ ποικιλία των θὰ μπορῇ ταυτόχρονα νὰ διαχωρίζῃ ἀλλὰ καὶ νὰ συνενώνει.

Ἀνάγκη νὰ ποῦμε δυὸ λόγια γιὰ τὰ κτίσματα.

Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν κοινόχρηστων κτισμάτων. Σύνθεσις πρὸς τὰ μέσα.—

Στὰ κοινόχρηστα ἢ κάτοψη θ’ ἀκολουθήσῃ τὸν τύπον πού εἶναι ἴδιος εἰς τὴν παράδοσίν μας, μιᾶς σύνθεσης μ’ ἄλλους λόγους στρεφόμενης πρὸς τὰ μέσα, πρὸς ἕνα αἴθριον ἢ αὐλήν.

Πολλὰς συνεχόμενες συνθέσεις τοῦ αὐτοῦ τύπου—μ’ ἄλλους λόγους μιὰ συνεχῆς ἀλληλουχία αὐλῶν καὶ κτισμάτων—θὰ μπορέσῃ νὰ ἐπιλύσῃ τὸ σύνολον τῶν ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν ἀναγκῶν, ἔτσι ὅπως τὴν συνέλαβαν οἱ ἰδρυταὶ αὐτῆς τῆς οἰκίσεως—αὐλῶν πού κι’ αὐτὲς μὲ τὸν ἀναπάντεχον ἀλλὰ ἐξαιρετικὸν τρόπον πού χρησιμοποιοῦν συχνὰ ἢ μοναστηριακὴν μᾶς παράδοσιν, θὰ μπορέσῃ ἐκτὸς ἀπὸ κρηνας, ὑπόστεγα, γλυπτὰ κτλ. νὰ δεχτοῦν αὐτόνομα κι’ ἐλεύθερα γύρωθεν κτίσματα. Βρίσκουμε πῶς ἢ σύνθεσις τούτῃ χαρακτηριστικὴ τῆς παράδοσίν μας, ἀπ’ τὴν πρῶτην ἀρχὴν τῆς ἕως τὰ σήμερα—πού χωρὶς λόγον τὴν ἀφίσαμε σ’ ἀχρηστία—ἀνταποκρίνεται στὴν ἑλληνικὴν συναισθηματικὴν, ἔχει κάτι ἱλαρὸν καὶ οἰκεῖον πού καμμιά ἄλλη σύγχρονη σύνθεσις δὲν τῶχει στὸ βαθμὸν πού χαρακτηρίζει τούτῃ (ὡς λ.χ. τὸ διακλαδιζόμενον ἐκεῖνο σχῆμα τῆς σύγχρονης τέχνης εἶτε ἢ ἀμήχανη συμπαράθεσις αὐτόνομων μικρῶν κτιρίων καὶ ἀκόμα χειρότερον τὸ συγκεντρωτικὸν σύστημα, ὅπου ὅλα τὰ στοιχεῖα συναίρουνται σ’ ἕνα ὀγκῶδες κτίριον πού ὁ δυναμισμὸς του καὶ ἡ κλίμακά του ἀντινομοῦν στὸ τοπίον καὶ τὴν παράδοσίν μας.¹⁾

Ὁ ρυθμὸς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς.—Ὅσο γιὰ τὸν ρυθμὸν τῶν κτισμάτων τούτων

1) Ὅταν μάλιστα λάχῃ οἱ στάθμες τῶν αὐλῶν νὰ διαφέρουν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἐξαιρετικὴ ἐκμετάλλευσιν αὐτῶν τῶν διαφορῶν, μὲ μιὰ βαθμιδωτὴν διάταξιν πρόσφορον νὰ χρησιμεύσῃ ὡσαν ἐξέδρα τοῦ κοινοῦ γιὰ θεατρικὰ παραστάσεις ἢ γιορτὰς.

καί τῶν σπιτιῶν θάταν ὀλότελα περιττό νά χρησιμοποιήσω τόν ὄρο τῆς «Ἑλληνικό-
τητας» πού κρύβει μιάν ἔννοια—ἀλλοίμονο ἀπό τίς πιό προβληματικές καί ἀμφισβη-
τήσιμες. Τά πολὺ σωστά λόγια πού εἶπε κάποιος δικός μας (ὁ κ. Θεοδωρακόπουλος,
«Τὸ πνεῦμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί ἡ τροπὴ τῶν καιρῶν» 1945): «Νὰ συνθέσουμε τὴ
δόκιμη παράδοση μὲ ὅ,τι γόνιμο φέρνουν οἱ νέοι καιροί» εἶναι ὅτι συντομώτατα, θά
μποροῦσε νά χαρακτηρίσῃ τὴν προσπάθειά μας γιὰ μορφή.

Βρίσκω πὼς στὴν καταξίωση τούτῃ τῶν σπερμάτων τῆς ζωντανῆς μας παρά-
δοσης ἀνοίγονται ἀπέραντοι ὀρίζοντες γιὰ ὅποιον—μεταχειρίζουμαι ἐδῶ πάλι τὰ
λόγια τοῦ παραπάνω στοχαστῆ σ' ἀναφορὰ ἐκεῖνα μὲ τὴν κλασικὴ ἀρχαιότητα—δὲ
θά σταθῇ ἀπέναντί τῆς μ' ἱστορικὴν ἀπάθεια γιὰ νά υποβιβάσῃ ἔτσι τὴν ἀξία τῆς
καί ν' ἀποσυνθέσῃ τὸ κάλλος τῆς, ἐνῶ θά σβύνη συνάμα τὸ πῦρ τῆς δικῆς μας
ζωῆς.

Ἄλλὰ πάνω στὸ θέμα αὐτὸ εἶναι τόσο γνωστὰ ὅσα κατὰ καιροὺς ἐγράψαμε
ὥστε νά μὴν χρειάζεται ἐδῶ νά λεχθοῦν περισσότερα.

**Ἐπίμαχα ζητήματα πού πρέπει νά λυθοῦν μὲ τὴν ἐπικουρία τῆς Προϊσταμένης
ἀρχῆς.**—Ἄν ἐδῶ ἔγινε κάπως πλατύτερος λόγος γιὰ ζητήματα πού δὲν ἔχουν ἴσως
ἄμεση σχέση μὲ τὴν ἔγκριση τοῦ πολεοδομικοῦ σχεδίου, τοῦτο τὸ κάναμε γιὰτί νο-
μίσαμε πὼς ἔπρεπε νά δοθῇ μιὰ ὠλοκληρωμένη εἰκόνα τῆς προθέσεώς μας ὥστε
ἀπ' τὴ μιὰ μεριά νά προκαλέσουμε—ὅπως τὸ πιστεύουμε— τὴν συνεπικουρία τοῦ
Ἑπουργείου γι' αὐτές, ἀπ' τὴν ἄλλη γιὰ νά προβληθοῦν ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἐπίμαχα ση-
μεῖα πού πηγάζουν, ἀπὸ τούτες καί πού θά χρειασθῇ ν' ἀποτελέσουν τ' ἀντικείμενα
τῶν καλοπροαίρετων φροντίδων τῆς πολεοδομικῆς ὑπηρεσίας. Ἐννοοῦμε τὴν ἄρση
ἐκείνων τῶν συμβατικῶν κανόνων πού θά δέσμευαν τὴν ἐλευθερία τῆς αἰσθητικῆς
προσπάθειας.

Λέγοντας δ' ἐλευθερία δὲν ἐννοοῦμε ποσῶς μιὰ ἀνεξέλεγκτη κι' αὐθαίρετη
ἐνέργεια, μὰ κείνη πού θάταν πρόθυμη νά ἐπεξηγήσῃ, νά συζητήσῃ τοὺς σκοποὺς
τῆς καί νά παράσχῃ ἐγγυήσεις γιὰ τὴν ἀνιδιοτελεῖα καί σταθερὴ ἀπόφασή τῆς νά
προασπίσῃ ἀπὸ κάθε τυχὸν ἐκμετάλλευση παρούσα ἢ μέλλουσα τίς ἐλευθερίες πού
τυχὸν θά τῆς παρέιχοντο, γιὰ τὴν ἐπιτέλεση τῶν πνευματικῶν τῆς σκοπῶν καί αὐ-
τῶν μόνον.

Μὰ ὄρος βέβαια ἀπαραίτητος γι' αὐτὴ τὴ συνεπικουρία τῶν προϊστάμενων
ἀρχῶν πού ἐπικαλούμεθα θάταν τὸ νά πεισθοῦν γιὰ τὸ θεμελιωμένο μιᾶς αἰσθητι-
κῆς προσπάθειας, πού θά παρεῖχε σὲ τέτοια μεγάλη κλίμακα ἕνα ἔργο ὁμογενὲς καί
γι' αὐτὸ ἀγνό.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΤΗΣ ΑΙΞΩΝΗΣ ΠΑΡΑ ΤΩΙ Κ. ΒΑΡΒΑΡΕΣΩΙ

Τὴν 9ην Φεβρουαρίου ἐ.ἔ. ἀντιπροσωπεία τῆς Αἰξωνῆς ἀποτελούμενη ἐκ τοῦ ἀντιπροέ-
δρου τοῦ Δ.Σ. κ. Ἰωάννου Ἀλεξοπούλου, τοῦ Γενικοῦ γραμματέως κ. Ν. Πουλιόπουλου, τοῦ
ἀρχιτέκτονος καθηγητοῦ τοῦ Πολυτεχνείου κ. Δ. Πικιώνη καί τοῦ κ. Ἀ. Παπαγιαννοπούλου,
ἐπεσκέφθη εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος τὸν οἰκονομικὸν σύμβουλον τῆς Κυβερνήσεως κ.
Βαρβαρέσον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐξέθεσε τὸ πνευματικὸν καί οἰκιστικὸν πρόγραμμα τῆς Αἰξωνῆς,
τὸ ὁποῖον, ὡς γνωστὸν, στηρίζεται κυρίως εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς Ἑλληνικῆς Παραδόσεως.

Ἀφορμὴ τῆς ἐπισκέψεως αὐτῆς ὑπῆρξεν ἡ γνωστὴ Ἐκθεσίς τοῦ κ. Βαρβαρέσου ἐπὶ
τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς χώρας καί τῶν ὑποδεικνυομένων πρὸς ἀντιμετώπισίν τῆς
μέτρων, καί ἰδίως μερικὰ τῆς σημεία, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ διαπρεπὴς οἰκονομολόγος ἐξάγει τὴν
ἰδιαιτέραν σημασίαν τῆς Ἑλληνικῆς Παραδόσεως καί τὴν ζωτικότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

«... Ἡ Ἑλλάς — γράφει εἰς τὴν ἐκθεσίαν του ὁ κ. Βαρβαρέσος—ἔχει ἱστορίαν χιλιε-
τερίδων, κατὰ τὰς ὁποίας ὄχι μόνον ἔζησεν ἀλλὰ καί ἐμεγαλουργήσῃ. Ἡ ἀνεπάρκεια τῶν
οἰκονομικῶν μέσων δὲν ἠμπόδισε τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας νά δημιουργήσουν ἕνα ἀπαραμίλλ-
λον πολιτισμόν, ἴσως μάλιστα νά ὑπῆρξῃ μιὰ ἀπὸ τὰς αἰτίας αἴτινες τοὺς ὤθησαν πρὸς τὰς
πνευματικὰς ἐξελίξεις. Οὐτε ἠμπόδισε τὴν ἀπελευθερωθεῖσαν Ἑλλάδα νά ὑπερικήσῃ πρωτο-
φανῶς ἀντιξόους περιστάσεις, νά πραγματοποιήσῃ τὰς ἐθνικὰς τῆς ἐπιδιώξεις καί νά προο-
δεύσῃ σταθερῶς. Ἡ χώρα εἶναι πτωχὴ, ἀλλ' ὁ Ἕλληνας ἔχει δημιουργήσει ἠθικὰς καί
πνευματικὰς ἀξίας, αἱ ὁποῖαι πληροῦν τὴν ζωὴν του, ὅσον αἱ ὕλικαι ἀξίαι πληροῦν τὴν
ζωὴν ἄλλων λαῶν. Εἶναι λιτός, δραστήριος, εὐφυῆς, ἐνθουσιώδης, προσηλωμένος εἰς τὴν οἰκο-
γένειαν καί τὰς παραδόσεις. Ἡ μεγάλη πλειοψηφία τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ δὲν ζητεῖ οὔτε ἀνέ-
σεις οὔτε πολυτέλειαν. Ζητεῖ τ' ἀπαιτούμενα πρὸς ἐξασφάλισιν εὐπρεποῦς βίου, ζητεῖ τὴν δυ-
νατότητα νά ἐργασθῇ παραγωγικῶς καί τὴν δικαίαν κατανομήν θυσῶν καί ὠφελειῶν. Ταῦτα
δυνάμεθα νά τοῦ ἐξασφαλίσωμεν ἐὰν διαχειρισθῶμεν καλῶς τὰ κοινὰ καί ἔχωμεν πίστιν εἰς
τὸ μέλλον τῆς χώρας» καί εἰς τὸ τέλος τῆς ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐμπεριστατωμένης ἐκθέσεώς
του ὁ κ. Βαρβαρέσος γράφει: «Διὰ νά ὑπάρξῃ οἰκονομικὴ πρόοδος δὲν χρειάζονται μόνον
ὕλικὰ μέσα, χρειάζεται καί ἐμπιστοσύνη, αἰσιοδοξία, δημιουργικότης. Ἡ Ἑλλάς ἔχει ἱστορίαν
χιλιετηρίδων, κατὰ τὰς ὁποίας ὄχι μόνον ἐπέζησε, ἀλλὰ καί ἐμεγαλουργήσῃ. Δὲν πρόκειται νά
καταρρεύσῃ ἂν δὲν ἀποκτήσῃ ἐντὸς τῶν προσεχῶν ἐτῶν σύγχρονα βιομηχανικὰ ἐργοστάσια.
Θά εὐημερήσῃ καί ὁ λαὸς τῆς θά ἐντυχήσῃ, ἂν κατορθώσῃ νά ἐξασφαλίσῃ λιτὸν μὲν ἀλλ' ἀξι-
οπρεπῆ βίον καί νά διατηρήσῃ τὸν πλοῦτον τῶν παραδόσεών τῆς καί τῶν ἠθικῶν καί πνευμα-
τικῶν ἀξιῶν τὰς ὁποίας ἐδημιούργησε διὰ μέσου τῶν αἰώνων. «Παραίων τὴν μακρὰν ταύτην
ἀνάπτυξιν ἐπιθυμῶ νά κάμω μιάν τελικὴν παρατήρησιν. Ἡ πρόοδος ἡ ὁποία συνετελέσθη εἰς
τὴν χώραν μας κατὰ τὴν παρελθούσαν πενταετίαν χάρις εἰς τὴν ζωτικότητα τοῦ λαοῦ καί τὴν
ἀνεπάρκειαν γεννητοῦσαν τῶν ἠνωμ. Πολιτειῶν εἶναι ἀξιοθαύμαστος, ἡ δὲ προοπτι-
κὴ διὰ τὸ μέλλον οὐδέποτε ἦτο καλυτέρα, διότι σήμερον ἔχομεν ἐξησφαλισμένον τὸ ἀμερικανι-
κὸν ἐνδιαφέρον καί τὴν προστασίαν τῆς ἰσχυροτέρας χώρας τοῦ κόσμου. Αἱ σημεριναὶ μας δυ-
σμέρειαι δὲν ὀφείλονται εἰς ἀνεπάρκειαν ὕλικων μέσων, διότι οὐδέποτε τὰ εἰς διάθεσίν μας
ὕλικὰ μέσα ἦσαν ἀφθονώτερα ἀπὸ σήμερον, ὀφείλονται, κατὰ τὴν γνώμην μου, εἰς τὰς συνη-
θείας καί τὴν νοοτροπίαν αἴτινες ἀπεκτήθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς καί διτηρή-
θησαν καί μεταπολεμικῶς καί αἱ ὁποῖαι ἐμφανίζουσι τὴν Ἑλλάδα ὡς μιάν χώραν ὅπου συν-
δύεται ἡ ἀπληστία καί ἡ ἀδιαφορία διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ συνόλου ἀφ' ἑνὸς καί ὁ φόβος καί
ἡ ἀπαισιοδοξία διὰ τὸ μέλλον τῆς χώρας ἀφ' ἑτέρου. Ἐγὼ δὲν πιστεύω εἰς τὴν εἰκόνα αὐτὴν
τῆς πατρίδος μου. Πιστεύω εἰς μιάν ἄλλην Ἑλλάδα, τὴν Ἑλλάδα τῶν ἐντίμων ἐργατικῶν
καί ὀλιγαρχῶν Ἑλλήνων. Πιστεύω ἐπὶ πλέον ὅτι ἡ Ἑλλάς αὐτὴ θά ἐπικρατήσῃ καί θά ἐπι-
βληθῇ ἐν τέλει καί διὰ τοῦτο εἶμαι αἰσιοδόξος διὰ τὸ μέλλον τῆς χώρας».

Ὁ κ. Βαρβαρέσος ἐξέφρασε τὸν ἐνθουσιασμόν του πρὸς τὴν πρωτότυπον αὐτὴν ἐξ
ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας προσπάθειαν, συνεχάρη θερμῶς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῆς Αἰξωνῆς
καί ἐτόνισεν, ὅτι ἡ ὑπερ τῆς καλλιέργειας τῆς Ἑλληνικῆς παραδόσεως προσπάθεια αὕτη
εἶναι ἀξία πάσης προσοχῆς καί ἐνισχύσεως ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων.

ΑΙΞΩΝΙΚΑ

— Η καθυστέρηση στην έκδοση του περιοδικού μας τόν τελευταίο καιρό οφείλεται σε δύο λόγους. Τα μέλη της συντακτικής επιτροπής, έπρεπε να έξαντλήσουν όλη τους την δραστηριότητα για την τακτοποίηση των έπειγόντων πρακτικών ζητημάτων του συνεταιρισμού και δέν ήταν δυνατόν να ανταποκριθούν συγχρόνως στις συντακτικές ανάγκες του περιοδικού που απαιτούν και πολύ χρόνο και ειδική άπασχόληση. Αύτός ήταν ό πρώτος λόγος. Μερικοί έξ άλλου συνταίροι, που δέν ήταν άσφαλώς σε θέση να εκτιμήσουν την άξία του πνευματικού έργου της ΑΙΞΩΝΗΣ και την μεγάλη συμβολή του περιοδικού στην έπιτυχή λύση των πρακτικών του έπιδιώξεων, έξήτησαν να διακοπεί ή έκδοσή του, άποβλέποντες στην περικοπή του κονδυλλίου των έξόδων της πνευματικής δράσεως. Αύτός ήταν ό δεύτερος λόγος. Εύτυχώς τό μέν ζήτημα της έκδόσεως του περιοδικού έλύθη με τόν περιορισμό των έξόδων του, και την άναγνώριση της ανάγκης να έκιδεται άνελλιπώς από την μεγίστη πλειοψηφία των συνταίρων, που διεμαρτυρήθη μάλιστα για την καθυστέρηση της έκδόσεώς του, τό δέ θέμα της συνταξέως άντιμετωπίστηκε με την γνωστή στους συνταίρους εργατικότητα ύπέρ των συμφερόντων του συνεταιρισμού, της συντακτικής επιτροπής.

Στις 29 Ιουλίου 1951 δημοσιεύθηκε στην έφημερίδα ΕΜΠΡΟΣ ή ύπ' άριθ. 115291|1951 άπόφασις του κ. Υπουργού Γεωργίας, με την όποία έπετράπη ή μεταβίβαση στην «ΑΙΞΩΝΗ» της έκτάσεως που είχε συμφωνήσει να άγοράση από τους Ιδιοκτήτες Κ. Καραπάνου κλπ. Με την άδεια αύτή ήρθη τό τυπικό κώλυμα του Ν. 3250 που άπαιτεί, την έκδοση άδειας σε περίπτωση μεταβιβάσεως άγροτικού κτήματος (έκτός σχεδίου). Δυστυχώς έχθροι του συνεταιρισμού προσπάθησαν να ματαιώσουν την σύνταξη του συμβολαίου και την όλοκλήρωση της άγοράς της έκτάσεως, που είχαμε συμφωνήσει να άγοράσουμε. Και κατώρθωσαν οι κακοί αύτοί Έλληνες να άνακαλέσουν διά του ίδιου Υπουργού Γεωργίας (της τελευταίας πρό των έκλογών Κυβερνήσεως) την χορηγηθείσα άδεια βάσει του Ν. 3250, έκδοθείσης της ύπ' άριθ. 139376|51 άποφάσεως άνακλησεως που μας έμπόδισε να ύπογράψουμε τό συμβολαίο μας και να σταματήσουμε τις άλλες έέργειες που απέβλεπαν στην διανομή των οικόπεδων και στην μελέτη του θέματος της άνοικοδομήσεως. Αύτή δυστυχώς είναι ή κοκή μοίρα του Έλληνισμού. Πάντοτε κάποιος θα βρεθόν να άντιδράσουν ή να ματαιώσουν τά έργα που άποβλέπουν στην ένίσχυση του λαού και ύποβοηθούν την πνευματική και ψυχική του καλλιέργεια.

Τό Δ. Σ. της «ΑΙΞΩΝΗΣ» όμως έχοντας πίστη στο έργο που άνέλαβε και συνείδηση των εύθυνων έρύσθηκε με πείσμα και έπιμονή να ματαιώσει τά σχέδια των άντιπάλων του συνεταιρισμού. Ο Γεν. Γραμματέυς κ. Α. Παπαγιάννόπουλος παρεχώρησε την θέση του εις τόν Νομικόν Σύμβουλον κ. Ν. Πουλιόπουλον προς τόν σκοπόν να ύποβοηθήση την ύπευθυνότερη διαχείριση έκ μέρους του των νομικών ζητημάτων και μαζί με τους λοιπούς συμβούλους και των δύο συμβουλίων Διοικητικού και Έποπτικού άνέλαβον να έλθουν εις έπικοινωνία με τους άρμοδίους Υπουργούς. Ο κ. Ν. Πουλιόπουλος προσκάλεσεν την 15 Διβρίου 1951 στο σπίτι του συγκέντρωση με τόν άποκλειστικό σκοπό να έξηγηθή στους άρμοδίους τό έργο που συνετελέσθη από τους «ΑΙΞΩΝΕΙΣ», πώς ξεκίνησε και ποιά, πιστεύουμε πώς είναι ή άξία του για τό Έθνος και τόν λαό μας. Ο κ. Ν. Πουλιόπουλος μίλησε γιαυτό και άπευθυνόμενος στους παρευρεθέντας κ. κ. Υπουργούς Δ. Παπασπύρου, Γρ. Κασιμάτην και Γρηγορίου, ζήτησε έκ μέρους της ΑΙΞΩΝΗΣ την άναγνώριση της σημασίας του έργου, την ήθική συμπαράσταση του Κράτους.

Έν συνεχεία ό κ. Δ. Πικιώνης άνέλυσε την άξία του έργου από πλευράς πολεοδομικής και άρχιτεκτονικής παραδόσεως, έπίδειξας τό πολεοδομικό σχεδιάγραμμα της έλληνικής οικήσεως και πολλά άρχιτεκτονικά σχέδια. Άπήντησε ό Υπουργός Έργασίας κ. Κασιμάτης και είπε περίπου τά έξής: «Είμαι πραγματικά συγκινημένος από την μεγάλη σας προσπάθεια. Την «ΑΙΞΩΝΗ» την παρομοιάζω με τά μεγάλα πνευματικά κινήματα της Εύρώπης και της Άμερικής, που άποβλέπουν στην δημιουργία πνευματικών κέντρων για την πνευματική και ψυχική καλλιέργεια των λαών και την άποκατάσταση της άναγκαίας πνευματικής μεταξύ τους έπικοινωνίας και ειρηνικής συνεργασίας.

Τό πνευματικό κέντρο της Έλλάδος άσφαλώς έδώ πρέπει να γίνη, όπου ύπήρχεν ή άρχαία «ΑΙΞΩΝΗ» και ό Άπόστολος Παύλος έρχόμενος στην Έλλάδα άπεβίβασθη τό πρώτον. Δέν είμαι άπλώς συμπαράστατης της «ΑΙΞΩΝΗΣ» είμαι όπαδός της. «Έν συνεχεία ό κ. Παπασπύρου όμιλών έτόνισεν ότι Ιδιαίτερος συγχαίρει την «ΑΙΞΩΝΗ» που έκτός των άλλων έπιδιώξεων έθεσεν ως σκοπόν της την ένίσχυση του χωριού και της ύπαίθρου γενικώς, διά της καλλιέργειας της Ιδέας Ιδρύσεως σε μεγάλα άγροτικά κέντρα, βιοτεχνικών σχολών για την παραγωγή έργων της λαϊκής χειροτεχνίας, όπου θα άπασχολούνται οι άγρόται τις έλεύθερες ώρες τους που δέν άπασχολούνται σε άγροτικές εργασίες. Έτσι και ό χωρικός μας, θα ένισχυθή οικονομικά και ή λαϊκή μας τέχνη θα συντηρηθή. Ο Υφυπουργός των Οικονομικών κ. Γρηγορίου, μίλησε για την άρχιτεκτονική και πολεοδομική άναρχία της μεταπολεμικής περιόδου και έδήλωσε ότι ή προσπάθεια της «ΑΙΞΩΝΗΣ» τόν ένθουσιάζει, άφού και ό ίδιος χωρίς να γνωρίζει την κίνηση είχε προβή ύπό την Ιδιοτητά του εις δηλώσεις για την καταστροφή των σπιτιών του παλαιού άθηνάικου ρυθμού και την άντικατάστασή του από άντιαισθητικές πολυκατοικίες.